

УДК 342
ББК 67.401
А 31

Ухвалено до друку вченою радою
Класичного приватного університету
протокол № 1 від 30 вересня 2009 р.

Рецензенти:

В.І. Олефір, доктор юридичних наук, професор;
Є.В. Курінний, доктор юридичних наук, професор;
Д.В. Приймаченко, доктор юридичних наук, доцент.

Адміністративне право України: законодавчі визначення : словник-довідник / укл. : Р.А. Калюжний, Є.В. Пестков. –
Запоріжжя : КПУ, 2009. – 220 с.
ISBN 978-966-414-060-4

Головною метою видання є сприяння поширенню юридичних знань серед населення, більш доступному викладенню прав громадян та роз'ясненню можливості їх захисту нормами адміністративного законодавства.

Для студентів, курсантів юридичних факультетів вищих навчальних закладів та всіх, хто цікавиться проблемами юридичної практики.

УДК 342
ББК 67.401

ISBN 978-966-414-060-4

© Р.А. Калюжний, Є.В. Пестков, 2009.
© Класичний приватний університет, 2009.

ВСТУП

Розбудова в Україні сучасної правової держави, що ґрунтується на гуманістичних традиціях європейської спільноти, спонукає вчених-юристів до подальшого вивчення та впровадження у повсякденну діяльність правових норм та інституцій, притаманних сучасному цивілізованому світу. І хоча на становлення українського законодавства впливають різні правові сім'ї, балансування між різними тенденціями не завжди стає корисним для подальшої оптимізації нормативно-правового закріплення стосунків, що виникають в українському суспільстві. Інколи законодавчо-нормативні акти мають суто декларативний характер і не впливають на процеси, які відбуваються в державі. Водночас норми деяких законодавчих актів, які були прийняті ще у часи Радянського Союзу, морально застаріли і, як це зазначають в своїх роботах провідні вчені України, є анахронізмами в умовах капіталістичних стосунків у нашій державі. На тлі правового нігілізму широких верств населення, бездіяльності й безвідповідальності бюрократичного апарату норми Конституції України залишаються тим ідеалом, для досягнення якого недостатньо прийняття того чи іншого новітнього нормативного акта; у цьому контексті необхідним є як узгодження галузей чинного законодавства, так і подальше зростання правосвідомості населення. Тільки за таких умов можлива побудова в Україні правової, гуманістичної, соціально спрямованої держави.

Будуючи самодержавну тоталітарну державу на теренах Східної Європи, російський царат, а потім більшовицький уряд, створив таку правову систему, в якій людина розглядалась як виконавець волі адміністративних органів влади. Права особи і громадянина лише декларувалися в Конституції та нормативних актах СРСР, але фактично людина була безправна перед бюрократичним механізмом державних структур. Доволі часто правоохоронні органи заміняли собою державні інституції. Вони виконували карально-репресивні функції, ламаючи своїми діями долі людей і навіть цілих народів. У свою чергу, державні органи під-

міняли структури місцевого самоврядування, а судові органи виконували функції державних каральних структур, що призвело до безвідповідального ставлення широких верств населення до громадської власності, до захисту своїх законних, конституційних прав.

У контексті розвитку правової системи надзвичайно актуальним є вивчення правових стосунків між громадянами України та адміністративними установами, які являють собою частину державної влади. Адміністративне право – галузь правової системи, яка покликана регулювати особливу групу суспільних відносин; сукупність правових норм, що виникають у зв'язку з практичною реалізацією виконавчої влади в процесі здійснення державної управлінської діяльності.¹ Адміністративне право покликане захищати права особи в публічних відносинах. В основі суб'єктивних публічних прав нескладно побачити гарантії використання особою певної можливості здійснювати юридично значущі дії на власний розсуд у гарантованих відповідними нормами сферах організації і реалізації суспільно важливих людських відносин. Від приватних суб'єктивні права публічного характеру відрізняє те, що у відносинах, у яких вони формуються і реалізуються, зобов'язаною стороною, крім самого носія цих прав як учасника відносин, як правило, виступає носій публічної влади – суб'єкт владних повноважень. Отже, суб'єктивне публічне право – це визнання можливості отримання певного суспільного блага і водночас відповідна правова форма, що виражає таку гарантію.²

Питання адміністративно-правового регулювання діяльності публічної влади досліджують такі вчені, як: В. Авер'янов, О. Бандурка, Ю. Битяк, І. Голосніченко, Л. Коваль, В. Колпаков, А. Комзюк, В. Опришко, М. Тищенко, О. Якуба та ін.³ Необхідно зазна-

¹ Административное право (общая часть) : учеб. пособ. / [под общ. ред. В.П. Сальникова]. – СПб. : Изд-во Михайлова В.А., 2000. – С. 18.

² Пасенюк О. До питання природи суб'єктивного публічного права / О. Пасенюк, Р. Корнута // Право України. – 2008. – № 8. – С. 58–63.

³ Административное право и процесс. Полный курс / Ю.А. Тихомиров. – М., 2001. – 652 с.; Колпаков В.К. Административно-деліктний феномен : монографія / В.К. Колпаков. – К. : Юриком Інтер. 2004. – 528 с.; Перепелюк В.Г. Адміністративний

процес. Загальна частина : навч. посіб. / В.Г. Перепелюк. – Чернівці : Рута, 2003. – 367 с.; Бандурка О.М. Адміністративний процес : підручник для вищих навч. закл. / О.М. Бандурка, М.М. Тищенко. – К. : Літера ЛТД, 2002. – 288 с.

чити, що нова система державного управління, необхідність якої пов'язана з комплексною перебудовою наявної у нашій державі управлінської системи та розбудовою нових, важливих інститутів, має впроваджуватися в межах адміністративної реформи. Здійснення відповідних трансформацій в Україні має реально поліпшити стан організації виконавчої влади, зрештою одним із важливих чинників прискорення економічних, політичних, соціальних, державно-правових перетворень.⁴ В. Авер'янов зазначає, що розроблена Концепція адміністративної реформи стосується не тільки управлінських, а й інших проблем, у ній також визначено завдання переосмислення організаційних і правових засад державного управління, науково-методологічної бази адміністративного права як галузі публічного права.⁵

Можна визначити наступні стратегічні цілі адміністративної реформи: підвищення ефективності дій влади відповідно до завдань, що стоять перед державою на нинішньому етапі; забезпечення прозорості прийняття державних рішень і персоніфікованої відповідальності за їх реалізацію; наближення державного апарату до потреб пересічних громадян; ліквідація причин хабарництва і корупції в державному апараті; підвищення ефективності державної служби.⁶ Із комплексу проблем, які мають бути вирішені в рамках адміністративної реформи в Україні, увага зосереджується на проблемах реформування виконавчої влади. У Концепції визначено п'ять напрямів здійснення адміністративної реформи: 1) створення нової правової бази, що регламентуватиме державне управління в

⁴ Результати впровадження Адміністративної реформи в Україні в період 1997–2000 рр. // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 5. – С. 31–32; Адміністративно-територіальний устрій України: Проблемні питання та можливі шляхи їх вирішення : монографія / С.О. Сивоконь, Н.Р. Нижник, В.П. Новик та ін. – К. : Секретаріат КМУ, 2003. – 321 с.

⁵ Авер'янов В. Нова доктрина українського адміністративного права: концептуальні позиції / В. Авер'янов // Право України. – 2006. – № 5. – С. 11–15.

⁶ Результати впровадження Адміністративної реформи в Україні в період 1997–2000 рр. // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 5. – С. 31–32.

Україні; 2) формування нових інститутів, організаційних структур та інструментів здійснення державного управління; 3) кадрове забезпечення нової системи державного управління; 4) зміцнення та формування нових фінансово-економічних основ забезпечення системи державного управління; 5) наукове та інформаційне забезпечення системи державного управління, формування механізмів науково-інформаційного моніторингу її функціонування.⁷

На думку учених Ю. Битяка, В. Гарашука, О. Д'яченко, В. Зуй, М. Тищенко, яку підтримали В. Авер'янов, Н. Нижник та Ю. Тодика, потреба адміністративної реформи в Україні не викликає сумнівів, але якщо говорити про адміністративне право та його реформування, то це питання стосується вже галузі права, відповідної системи законодавства і аж ніяк не науки, оскільки суспільне призначення адміністративного права завжди пов'язувалося із забезпеченням і охороною прав та свобод громадян і виконанням ними обов'язків у сфері державного управління, із завданнями щодо організації управління суспільними процесами. Звичайно, на різних етапах розвитку суспільства, держави, правової системи пріоритети були різними, як і пріоритетність самої виконавчої влади та органів, що її здійснюють.⁸

Але, на жаль, правові основи, закладені в законодавство за часів Радянського Союзу, і досі домінують у правових системах пострадянського простору, у тому числі і України. Вони суперечать не лише правовим нормам цивілізованого світу, а й самій логіці соціального та економічного розвитку нормального демократичного суспільства. Особливо актуальним це питання є для сучасного адміністративного права. Різноманітні адміністративно-правові норми, які регламентують організацію діяльності у різних сферах суспільного життя, містяться в численних, прийнятих у різний час нормативних актах. Увесь цей нормативний матеріал потребує певної систематизації, під якою розуміють упо-

рядкування й вдосконалення чинного законодавства та іншого нормативно-правового матеріалу шляхом його оброблення й викладення за певною системою у вигляді збірників (довідників) актів (предметних, системно-предметних, хронологічних тощо) чи у формі зведених (зібраних) кодифікованих актів. На відміну від норм деяких галузей права, об'єднати всі норми адміністративного права в одному чи навіть у декількох комплексних (кодифікованих) актах неможливо з об'єктивних причин. Адміністративне право регулює широке коло суспільних відносин. Його норми містяться в численних актах різної юридичної сили. Крім того, нормотворчість в управлінській сфері характеризується високим рівнем динамічності, частим виникненням нових норм, що ускладнює зміст і структуру правового матеріалу й обмежує можливість його кодифікації. Законодавчі акти постійно доповнюються та уточнюються. Так, Кодекс України "Про адміністративні правопорушення" з 1984 р. зазнав стільки змін, що один їх перелік складає декілька сторінок⁹, а запропоновані редакції КУпАП являють собою доопрацьовані версії попереднього кодексу. Інструкції, положення, накази, листи, постанови вкрай деталізують дії чиновників. Для контролю та нагляду за державними структурами створюються подібні підрозділи внутрішньої безпеки.

І це лише деякі риси сучасного адміністративно-реформаційного процесу. О. Бандурко і М. Тищенко зазначають, що рівень дотримання режиму законності в державі прямо залежить від участі законослухняних громадян у діяльності щодо його підтримки. З іншого боку, не можна не погодитися з тим, що наявність великої кількості скарг на дії працівників виконавчого апарату є тривожним симптомом, який змушує піддати пильному аналізу стан справ у цьому апараті й ужити заходів щодо поліпшення його роботи. Одним із найважливіших напрямів зміцнення правопорядку є вдосконалення чинного законодавства і, насамперед, адміністративно-процесуальних норм, що регламенту-

⁷ Указ Президента України "Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні" від 22 липня 1998 р. № 810/98.

⁸ Адміністративне право України : підручник / Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук, О.В. Д'яченко та ін. : [за ред. Ю.П. Битяка]. — К. : Юрінком Інтер, 2006. — 544 с.

⁹ Кодекс України про адміністративні правопорушення // ВВР УРСР. — 1984. — Додаток до № 51. — Ст. 1122.

ють можливість здійснення й захисту суб'єктивних прав і свобод громадян.¹⁰

Адміністративна реформа є складовою більш масштабного процесу трансформації суспільних відносин в Україні. Вона здійснюється паралельно з іншими реформами: конституційною, судово-правовою, економічною та іншими. Згідно з Концепцією адміністративної реформи, в Україні планується здійснювати систематизацію адміністративного права, насамперед, шляхом його кодифікації. Концепцією передбачено, що першим результатом використання саме цього способу систематизації повинно стати прийняття Кодексу про адміністративні проступки, Кодексу загальних правил поведінки державних службовців, Адміністративно-процесуального кодексу та Адміністративно-процедурного (процедурального) кодексу. Причому норми двох останніх документів регулюватимуть відносини, пов'язані з оскарженням фізичними особами бездіяльності владних суб'єктів.¹¹

Але ж наголосимо, що сучасний Кодекс України про адміністративні правопорушення є віддзеркаленням командно-адміністративних методів державного регулювання стосовно всіх сфер людського життя, а отже, він має бути не просто змінений, а скасований як такий, що не відповідає реаліям сьогодення. Тоді постає питання, в чому буде полягати інноваційність запропонованих у Концепції кодексів, якщо вони базуються на застарілих підходах до адміністрування як головної функції влади. Ще Ісус Христос казав: "Не наливають вино молоде у міхи старі; бо міхи прориваються і вино витікає, і міхи пропадають, але вино молоде вливають в нові міхи, і зберігається і те, й інше" (Євангеліє від Матфея гл. 9 вірш 17). У цьому контексті реформування та кодифікації адміністративного законодавства України виникають деякі питання не лише щодо адміністративно-правового регулю-

вання діяльності публічної влади, а й щодо відповідності законодавства реаліям сучасного життя.

Отже, слід додати певні аргументи для висвітлення напрямів адміністративної реформи. Перш за все, доречним буде повернення до загальновизнаних основ теорії держави і права стосовно відносин між державними органами та громадянами (фізичними, юридичними особами, особами без громадянства тощо), в яких громадяни делегують свої владні повноваження державі (державним органам), які, відповідно, виступають в ролі суб'єкта відносно об'єкта – громадян. У випадку, якщо відбувається певне суспільне правопорушення з боку будь-якої особи (кримінальне, адміністративне, дисциплінарне тощо), влада, як це зазначали в своїх спеціалізованих працях Т. Коломоєць, Х. Ярмачі, використовує засоби примусу.¹² Водночас громадяни за допомогою громадських організацій, виборів президента та депутатів тощо можуть контролювати і впливати на владу. З цього приводу слід звернутися до положень теорії адміністративного права, згідно з якими форми державного управління найчастіше визначають як зовнішній вияв конкретних заходів, які здійснюються органами виконавчої влади та місцевого самоврядування для реалізації поставлених завдань. Форма управління – це визначена частина управлінської діяльності органу, його структурних підрозділів і посадових осіб. На думку Т. Коломоєць, особливу увагу слід приділити питанню класифікації форм управління за критерієм настання юридичних наслідків, які поділяються на правові та не-правові.¹³

Ряд суспільних правопорушень та відповідальність за їх здійснення знайшли своє відображення у Кримінальному кодексі, але найбільший блок суспільних правопорушень законодавцями радянського періоду було включено до Кодексу України "Про адміністративні правопорушення" (КУпАП). Але згадаємо: адмі-

¹⁰ Бандурко О.М. Адміністративний процес: підручник для вищих навч. закл. / О.М. Бандурко, М.М. Тищенко. – К.: Літера ЛТД, 2002. – 288 с.

¹¹ Указ Президента України "Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні" від 22 липня 1998 р. № 810/98.

¹² Ярмачі Х.П. Адміністративно-наглядова діяльність міліції в Україні / Х.П. Ярмачі. – О.: Істина, 2007. – 152 с.

¹³ Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / [за заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевської]. – К.: Істина, 2007. – 152 с.

ністративне право – це галузь права, яка обслуговує управлінські відносини, тобто всі правопорушення, які розглянуті в КУпАП це правопорушення громадян проти адміністрації. А може правопорушення адміністрації проти громадян? Відповідно, цілі блоки норм КУпАП на сьогодні не діють або постійно змінюються.

Ефективне правове супроводження адміністративної реформи передбачає подальшу систематизацію адміністративного законодавства, насамперед, шляхом його кодифікації. Оскільки здійснити кодифікацію норм адміністративного законодавства одночасно і в одному акті об'єктивно неможливо, доцільно здійснити поетапну кодифікацію за окремими сферами та інститутами адміністративно-правового регулювання. Кожний етап цього процесу має завершуватися підготовкою окремих частин майбутнього узагальнюючого Адміністративного кодексу України у вигляді відповідних томів (або “книг”), що повинні мати кодифікований характер і можуть називатися відповідними “кодексами”. Наголосимо, упорядкування адміністративного права може здійснюватися шляхом видання кодифікованих актів за окремими сферами та інститутами адміністративно-правового регулювання.

Найбільш раціонально, а відповідно, доцільно і правильно було зроблено з нормами, пов'язаними з суспільними правопорушеннями у митній сфері.¹⁴ Вони були введені до складу Митного кодексу України.¹⁵ В цьому розумінні Митний кодекс є одним з інноваційних нормативних актів, який має слугувати прикладом для організації діяльності в інших сферах суспільного життя. Так само інші правові норми мають бути кодифіковані в нормативно-правових актах – кодексах, які є базовими для відповідної сфери суспільної діяльності. Так, в Реєстраційному кодексі мають бути розглянуті питання реєстрації громадянського стану, відповідальність за порушення норм реєстрації, паспортні правила тощо; в Дозвільному кодексі – питання надання дозволів на

зброю, автотранспорт, спецзасоби, відповідальність за порушення дозвільних правил тощо; в Ліцензійному кодексі – питання щодо права займатись видами діяльності, створювати підприємства й організації, які потребують ліцензування, та відповідальність за ліцензійні порушення тощо. Детальний виклад суспільних норм і відповідальності за їх порушення у Фінансовому, Банківському, Освітньому, Науковому, Муніципальному, Медичному, Санітарно-епідеміологічному, Житлово-комунальному, Правоохоронному, Військовому, Ветеринарному, Лісовому, Земельному, Дорожньо-транспортному та інших кодексах значно сприятиме вдосконаленню суспільних відносин у відповідних сферах.¹⁶ Кожне правопорушення має бути чітко прописане у відповідному законодавстві. Таким чином, буде дотримано конституційний принцип про те, що особа несе відповідальність за вчинення тих правопорушень, які передбачені законодавчими актами України. Відповідно до ст. 92 Конституції України, виключно законами України визначаються діяння, які є адміністративними правопорушеннями, та відповідальність за них.¹⁷ Тільки так вирішується питання, яке раніше потребувало додаткових аргументів та аналогій адміністративної відповідальності: чи є порушення норм, наприклад, муніципального або санітарно-епідеміологічного законодавства з боку особи, яка не є посадовою, адміністративним; чи можна говорити про адміністративну відповідальність цивільної особи?

У цьому контексті суди не повинні проводити розгляд справ про правопорушення, а також здійснювати контроль або нагляд за провадженнями по цим справам, тому що таким чином порушується один з головних принципів розподілу функцій влади.

¹⁶ Пестков С.В. Відповідальність за порушення норм муніципального законодавства в контексті реформування та кодифікації адміністративного законодавства України / С.В. Пестков // Держава та регіони. Серія : Право. – 2008. – № 1. – С. 110–112 ; Стукаленко О.В. Адміністративна відповідальність за порушення норм земельного законодавства (матеріальний і процесуальний аспекти) : автореф. дис... канд. юрид. наук / О.В. Стукаленко. – Дніпропетровськ : ДДУВС. – 2008. – 20 с.; Корнієць В.В. Актуальні питання правового регулювання діяльності державної санітарно-епідеміологічної служби України / В.В. Корнієць // Держава та регіони. Серія : Право. – 2008. – № 2. – С. 111–115.

¹⁷ Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

¹⁴ Приймаченко Д.В. Митна політика держави та її реалізація державними органами : монографія / Д.В. Приймаченко. – Дніпропетровськ : Академія митної служби, 2006. – 332 с.

¹⁵ Митний кодекс // ВВР України. – 2002. – № 38–39. – 27 вересня.

В Загальній частині Адміністративного кодексу, звільненому від перерахованих вище бланкетних норм, будуть чітко прописані загальні повні норми, що регламентують діяльність посадових осіб, які наділені владними повноваженнями, норми, що стосуються контролю, боротьби з корупцією тощо. В Особливій частині мають бути прописані адміністративні правопорушення (адміністративні проступки), які скоюють посадові особи, та особливості провадження стосовно них. До Кодексу України про адміністративні правопорушення відповідно до закону № 3504-IV (3504-15) від 23.02.2006 р. вже введена глава 15-А “Адміністративні правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення”, в якій містяться норми, що регламентують відповідальність саме посадових осіб. Це надасть можливість відокремити адміністративні правопорушення від інших суспільних проступків.

Адміністративне правопорушення (проступок) – це дія суб’єкта адміністративних правовідносин (посадової особи, представника влади), яка порушує положення законодавства. А отже, відповідальність посадовців перед громадянами (суспільством) та особою, правила поведінки чиновників (посадових осіб) мають бути відображені в Адміністративному кодексі, який повинен містити норми стосовно адміністративної відповідальності за вчинення протиправних дій адміністрацією. В цьому ж Адміністративному кодексі має бути прописане провадження по справі про адміністративне правопорушення (адміністративні процедури, адміністративні стягнення тощо). Тим самим буде дотримано принцип єдності матеріальних і процесуальних норм, визначений В. Авер’яновим: “Чергова концептуальна позиція нової адміністративно-правової доктрини пов’язана із запереченням проти поширених спроб поділити єдину галузь адміністративного права на “матеріальне” (або власне адміністративне право) і “процесуальне” право. Уявляється, що подібні спроби є наслідком безпідставної, на мій погляд, аналогії з галузями цивільного і кримінального права. Тут, як відомо, масиви процесуальних норм на-

були значення самостійних галузей права, котрі співіснують поряд з власне матеріальними галузями”.¹⁸ Якщо в цивільному і кримінальному праві їх процесуальні частини обмежуються регулюванням деліктних відносин, то в адміністративному праві регулювання таких відносин не є першочерговим завданням у сфері дії процесуальних норм. Натомість процесуально-правова форма – це необхідна умова належного функціонування будь-яких адміністративних правовідносин, а не тільки – за аналогією з цивільним і кримінальним правом – у суворо визначених межах, відповідно до цивільного і кримінального процесів (судочинства).

Отже, Адміністративний кодекс має містити кодифікацію норм, які регулюють діяльність владних органів і посадових осіб та їх відповідальність. У ньому мають знаходитись норми щодо адміністративної відповідальності посадових осіб за порушення норм законодавства: дисциплінарна, матеріальна тощо, відмежування від кримінальної відповідальності. Адміністративні правопорушення – правопорушення, які вчиняє особа, наділена владними повноваженнями у сфері юрисдикційно-управлінської діяльності органу, в якій вона перебуває на державній службі. Адміністративна відповідальність – це відповідальність посадової особи державного органу або органу місцевого самоврядування за вчинення адміністративного правопорушення. Відповідно, особа, стосовно якої здійснено протиправні дії, регламентовані Адміністративним кодексом (посадові правопорушення), може звернутись до керівництва посадової особи, яка вчинила посадовий (адміністративний) проступок, або до органів прокуратури, адміністративного суду або загального суду з позовом.¹⁹ Таким чином, громадяни, відповідно до Кодексу про адміністративне судочинство, зможуть ефективно захищати власні права і права суспільст-

¹⁸ Авер’янов В. Нова доктрина українського адміністративного права: концептуальні позиції / В. Авер’янов // Право України. – 2006. – № 5. – С. 11–15.

¹⁹ Васильєв А.С. Административное право Украины (общая часть): учеб. – пособ. – Харьков : Одиссей, 2003. – С. 237–242.

ва від свавілля або бездіяльності окремих службовців та бюрократичного апарату держави.²⁰

Розглядаючи адміністративне право як галузь права, яка регулює діяльність виконавчих органів, що в своїй адміністративній діяльності спираються на відповідні законодавчі акти, а також підзаконні нормативні акти (інструкції, положення, статuti, накази тощо), адміністративну відповідальність слід розглядати як відповідальність посадової особи, тобто особи, яка перебуває на державній службі, за порушення певних правових норм, що регулюють відносини у соціальній, економічній та інших сферах, і, відповідно, за порушення прав особи, громадянина і суспільства в цілому.

Отже, теоретичні положення, які містяться в наукових дослідженнях провідних українських вчених з адміністративного права, мають розцінюватись не як коментарі до існуючого законодавства, яке являє собою узагальнення та систематизацію правил суспільного життя, а як інноваційні рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності державної влади з метою оптимізації соціально-економічних процесів у державі.

У свою чергу, законодавчі визначення, зібрані в цьому посібнику, мають стати основою не лише для підготовки майбутніх юристів під час навчання у вишах України, а, насамперед, базою для створення словника термінів з адміністративного права України, а в практичному сенсі консультативним підґрунтям у діяльності українських юристів під час захисту прав громадян.

²⁰ Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. // ВВР України. – 2005. – № 35–36; 37. – Ст. 446.

Адміністративна процесуальна правосуб'єктність. 1. Здатність мати процесуальні права та обов'язки в адміністративному судочинстві (адміністративна процесуальна правоздатність) визнається за громадянами

України, іноземцями, особами без громадянства, органами державної влади, іншими державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими і службовими особами, підприємствами, установами, організаціями (юридичними особами). 2. Здатність особисто здійснювати свої адміністративні процесуальні права та обов'язки, у тому числі доручати ведення справи представникові (адміністративна процесуальна дієздатність), належить фізичним особам, які досягли повноліття і не визнані судом недієздатними, а також фізичним особам до досягнення цього віку у спорах з приводу публічно-правових відносин, у яких вони відповідно до законодавства можуть самостійно брати участь. 3. Здатність особисто здійснювати свої адміністративні процесуальні права та обов'язки, у тому числі доручати ведення справи представникові (адміністративна процесуальна дієздатність), належить органам державної влади, іншим державним органам, органам влади Автономної Республіки Крим, органам місцевого самоврядування, їхнім посадовим і службовим особам, підприємствам, установам, організаціям (юридичним особам).

Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. // ВВР України. – 2005. – № 35–36; 37. – Ст. 446.

Адміністративне судочинство – діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у порядку, встановленому Кодексом.

Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. // ВВР України. – 2005. – № 35–36; 37. – Ст. 446.

Адміністративний договір – дво- або багатостороння угода, зміст якої складають права та обов'язки сторін, що впливають